

РЕЦЕНЗИЯ

От: *Доц. д-р Татяна Петрова Кичева*

УНСС, научна специалност „Социално управление“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност *Социално управление* в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №526/28.02.2024г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Елена Иванова Харизанова*

Тема на дисертационния труд: *Публичните комуникации като фактор за успеха на бизнеса*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра* Управление, *факултет* **Управление и администрация** на УНСС по научна специалност *Социално управление* съгласно Заповед на Ректора на УНСС №1227/16.05.2017г.

Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 04.04.2017-04.04.2021г. Със Заповед № 934/12.04.2022г. на Ректора на

УНСС, считано от 04.04.2022 г. докторантът е отчислен с право на защита на дисертационен труд в срок до 04.04.2024 г.

- *Кратка биографична справка*

Елена Харизанова е родена на 9 ноември 1976 г. Докторанта притежава две магистърски степени - по „История“ и „Специална педагогика“ от СУ „Св.Климент Охридски“, професионална квалификация по „Бизнес комуникации“ от ИСК към УНСС и допълнителна квалификация като „Журналист кореспондент“. Докторантът е сертифициран „Neuro Agility“ практик от Международната програма на SATRO България, обучавала се е по международна програма за млади лидери на Държавния департамент на САЩ и в Българско училище за политика „Димитър Паница“ в НБУ и Съвета на Европа.

Професионалният опит на докторанта започва през септември 1998 г като репортер и редактор във вестниците „Дума“ и „Русия днес“, преминава през позициите ПР координатор във форум „България – Русия“ и ПР мениджър в Администрацията на президента, Българска телеграфна агенция и V+O communication. От февруари 2009 до сега, с кратко прекъсване от няколко месеца през 2014г, когато заема длъжността „Началник на политическия кабинет на Министъра на икономиката и енергетиката“, Елена Харизанова е и управител на I V Communication.

От 2021г до сега докторантът е и хоноруван преподавател към катедра Управление на УНСС.

- *Докторантът е изпълнил в срок заложените в индивидуалния план дейности и е положил успешно всички изпити от докторантския минимум.*

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

- *Структура, обем*

Представеният за рецензиране дисертационен труд се състои от увод, три глави, заключение, списък с използваната литература, справка за научните приноси и справка за публикациите на докторанта с общ обем от 220 страници и 62 страници приложения.

Първа глава очертава същността на емпатията и комуникационния процес и се спира подробно на теоретичен модел на ключови функции на емпатията за по-ефективно протичане на комуникационния процес и обмена на информация в междугенерационна среда. В нея също е направен анализ на същността и спецификите на обучението за развитие на емпатийните способности.

Във втора глава са представени подробно етапите, през които преминава разработването на авторската методика за развитие на емпатийни способности.

В третата глава са представени и анализирани резултатите от анкетно проучване и експертна оценка за валидиране на методиката за развитие на емпатийни способности за публичната комуникация.

- *Оценка за: актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд*

Темата е актуална, тъй като в последните години се обръща изключително голямо внимание на наличието и развитието у мениджърите на т.нар. меки умения. Освен това непрекъснатите кризи в съвременния бизнес свят поставят пред публичните комуникации нови изисквания за адаптивност и ефективност и необходимостта от

синхронизиране с новите реалности включва използването на нови концепции. Интересен фокус на управленската наука е изследването на емпатията като инструмент на комуникациите на организационно ниво, тъй като досега емпатията се разглеждаше предимно от науки като философия, психология и др.

Целта на настоящия дисертационен труд, формулирана от докторанта, е *„да се повиши приносът на публичните комуникации за успех на бизнеса чрез влиянието на емпатията върху комуникационния процес“*.

За постигането на така зададената цел са формулирани пет **изследователски задачи**, които в логическа последователност очертават стъпките за реализирането на целта.

Обектът на изследване в дисертационния труд е нивото на емпатийни способности на отделни мениджъри в рамките на изпълняваните от тях управленски функции по отношение на публичните комуникации на организацията.

Авторът на научния труд си поставя като предмет за изследване приложимостта на индивидуални методи за развитие на емпатийните способности в междуличностните комуникации на мениджърите.

Основната теза, която е подложена на проверка е, че съществува индивидуално обучение в емпатия, което развива емпатийните способности на мениджърите, повишава ефективността на комуникационния процес и води до успех на управлението. Във връзка с доказването на тезата се изследват три хипотези:

1/. Съществува модел на емпатийните способности за ефективна публична комуникация в практиката на мениджърите в българските предприятия.

2/. Обучението в емпатия е възможно и резултатно чрез индивидуални методи.

3/. Авторската методика за развитие на емпатийните способности на мениджърите е надеждна и приложима.

В увода са добре обосновани **обхвата и ограниченията на изследването.**

- *Използвана научна литература (оценка на осведомеността на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд).*

Приложеният списък с използваната литература включва 137 източници на български и английски език, коректно цитирани в отделните части на дисертационния труд. Използваните източници обхващат разнообразни категории материали – книги, монографии, учебници, статии в научни издания, интернет източници. Използваната научна литература свидетелства за много добра осведоменост на дисертанта по разглежданата проблематика.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Според рецензента в дисертационния труд са получени следните научни и научно-приложни резултати:

- Направен е задълбочен и критичен анализ на съществуващите теоретични постановки и са адаптирани известни теории и модели за целите на настоящото изследване.

- Изведени и анализирани са седем ключови компонента на емпатията, показатели за ниво на емпатийна способност, която влияе върху ефективността на комуникацията.

- Предложена е авторска концепция за повишаване на приноса на публичните комуникации за успех на бизнеса чрез влиянието на емпатията върху комуникационния процес.

- Предложена е методика за индивидуална оценка на емпатийните способности и развитието им, която е валидирана чрез метода на експертната оценка.

- Предложената методика е с високо ниво на индивидуализация на обучението чрез съобразяване с три фактора, характерни за всеки обучаем – персонален стил на учене, поколенческа принадлежност и времеви ресурс

Като заключение на оценката на получените научни резултати смятам, че са изпълнени поставените задачи и целта на разработката, като е използван разнообразен методически инструментариум. Добро впечатление прави формулирането на изводи в края на всяка глава.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертантът е формулирал 4 научни и научно-приложни приноси, с които рецензента напълно се съгласява, а именно:

1. Предложена е авторска концепция за повишаване на приноса на публичните комуникации за успех на бизнеса чрез влиянието на емпатията върху комуникационния процес.

2. Разработена е методика в контекста на обучение на човешките ресурси със специфичен предмет – обучение за развитие на емпатийни способности.

3. Предложен е модел на съответствието между ключови компоненти на емпатията и методи за тяхното развитие.

4. Разработена е оригинална методика за развитие на емпатийните способности за български мениджъри.

Посочените приноси са коректни и добре обосновани. Те са резултат на самостоятелната работа на докторанта и ги оценявам като оригинален принос в българската наука и практика.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е представил 4 броя публикации – два самостоятелни доклада на български език от научни конференции в България, една статия и една студия в съавторство на английски език.

Публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и са отражение на резултатите от теоретичните и емпирични изследвания на докторанта.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем от 52 страници и е изготвен спрямо изискванията. Той отразява структурата, съдържанието и основните резултати и научни приноси, постигнати от докторанта.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръчвам на докторанта да продължи изследванията си в областта и да публикува резултатите от направеното изследване в

авторитетни научни списания с цел тяхното популяризиране и използване в практиката.

Въпросът ми към докторанта е:

1/. Има ли разлика в степента на важност на емпатията и в методите за развитието ѝ в зависимост от големината и сферата на дейност на организацията?

8. Заключение

В заключение считам, че представения за рецензиране дисертационен труд на тема **„Публичните комуникации като фактор за успеха на бизнеса“** съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за учебната дейност на УНСС- част трета „Доктор“.

Дисертационният труд показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. В съответствие с приетите критерии, давам положителна оценка и убедено ще гласувам **ЗА** присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на **Елена Иванова Харизанова** по научната специалност „Социално управление“.

18.03.2024

София

Подпис:

(доц.д-р Татяна Кичева)